

Q. R. XII, 17.

XI

II n
1666

FATA
THANCMARI,

PRINCIPIS SAXONIAE,

DESIGNAT,

SIMVLQVE

CASIMIRIANAE REI LITTE-
RARIAE FAVENTES

AD

ORATIONEM

AVDIENDAM

DECENTER AC OFFICIOSE

INVITAT

THEODORVS BERGER, D.

IVR. CIV. AC HIST. P. P. O.

COBVRGI,

EX OFFICINA OTTONIANA.

F A T A
T H A N C M A R I

PRINCIPIS SAXONIAE

DESIGNAT

SIMVLQVE

CASIMIRIANA RE

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA



O R A T I O N E M

AVDIENDAM

DECENTER AC OFFICIOSE

INVITAT

THEODORVS BERGER, D.

IVR. CIV. AC HIST. P. O.

COENACT

EX OFFICINA OTONIANA

Difficultatibus suis historiam, praesertim antiqui ac medii aevi, passim laborare, satis certum, & post alios, alio tempore a me quoque monstratum est; nec illud, autumo, negari potest, aliquando dubiis ac uexatis locis ratiocinatione iuxta lumen afferri posse, ueritatemque erui. Rem ex aevi medii historia in praesenti illustrare placet exemplo *Principis* omnino illustris, *Thancmari*, cujus natiuitas certa, sed locus mortis admodum incertus est. Thancmarus, qui etiam Tancwardus, item Tammo uocatus, erat Henrici, Germanorum regis, cognomento Aucupis filius, quem ex Hartheburga, alius Luidgerda, moniali, patre Erwino, nobili viro nata, An. CMX susceperat: a) Quam tamen Hartheburgam, cum fuerit uidua uelata, Henricus ab Episcopo Halberstadiensi, Sigismundo, execratus & ecclesia exclusus, deserere coactus, ideoque Thancmarus pro filio naturali habitus est. Amorem tamen pater, quem semel in filium conceperat, non deposuit. Constitutus enim est Thancmarus a patre Marchio Misniae primus, uel minimum hisce in finibus praefuit copiis parentis sui, uti hoc colligi potest ex Witichindi Corbejensis loco: b) „ datum quippe erat illis (Bohemi) & „ antea a patre suo bellum, eo quod uiolassent legatos Thancmari filii sui. „ Quem locum & Ill. Gundlingius ita explicat in Gundlingianis. c) Licet non desint, qui haec non solum in dubium uocant, sed & ipsum Marchionatum Misniae non contra Bohemos, sed contra Milcenos erectum esse autumant. d) Patre Henrico An. CMXXXVI. in monasterio Memlebeniensi ad Onestrum in Thuringia defuncto, Thancmarus re-

A 2

bellis

a) u. Eccard. Franc. Oriental. T. II. p. 826.

b) Lib. II. ap. Meibom. tom. I. p. 643.

c) P. XXXIV. p. 338.

d) u. Schöttgens und Kreisigs diplomatische Nachlese der Historie von Ober-Sachsen. VI. Th. p. 178. Spener. Notit. German. med. p. 390. i)

bellis exitit aduersus fratrem, Ottonem M. regni successorem a patre designatum. Ipse enim Thancmarus affectauit regnum regisque titulum, quod natus erat Hatheburga, prima Henrici conjuge, cum qua tamen diuortium pater fecerat, ex consilio ordinis ecclesiastici, ut modo memorauimus. Accesserunt aliae postmodum caussae mentis a fratre rege auersae, quandoquidem hic Sifridi Comitis ditionem, maternaque bona denegauerat Thancmaro fratri. Clare Ditmarus: e)

„Discordia quoque inter conciuēs consociosque oritur non
 „minima, quae Tammonem (Thancmarum) regis & Luid-
 „gerdae (Hatheburgae) concitauit filium, eo quod legatio Si-
 „fridi, Comitis Merseburgensis, quam sibi idem uendicauerat,
 „Geroni sit tradita Marchioni, haereditasque materna sit
 „ei prorsus ablata. Clarius loquitur Witichindus: f) Illo
 „quoque tempore defunctus est Sifridus comes, cuius ditionem
 „cum sibi uendicasset Thancmarus, eo quod propinquus
 „ei esset, (nam mater ejus filia matertera erat Sifridi, de qua
 „genuit rex Henricus Thancmarum) & regali dono cessisset
 „Geroni comiti, afflictus est Thancmarus tristitia magna. Et
 „paulo post - - Thancmarus autem filius regis natus erat ex
 „matre nobili, manu promptus, acer ingenio, bellandi peritus.
 „- - Erat autem mater ejus multam habens possessionem;
 „qui licet a patre aliis pluribus sit ditatus, materna
 „tamen se haereditate priuatum aegre valde tulit. „ Quare
 „arma sumsit ad perniciem sui suorumque Thancmarus, contra
 „Dominum suum regem, expugnauit Bellick g) (Willicam)
 ad

e) Resstitut. Lib. II. ap. Leibn. tom. I. p. 331.

f) Annal. Lib. II. p. 644.

g) Witichind. quidem l. c. nominat Badiliki, uerb. junctus est autem & Thancmarus Euerhardo, collectaque ualida manu, oppugnabat praesidium, quod dicitur Badiliki, in quo erat Henricus junior, dataque praeda urbis suis commilitonibus, abiit secum abducens Henricum, quasi uile quoddam mancipium. Hroswitha in carm. Pane-

ad Ruram & regis fratrem germanum tenuit captiuum. Expugnauit deinde Thanemarus urbem, quae dicitur Heresburg, & collecta ualida multitudine, sedet in ea, multa inde exercens latrocinia. h) Extremo Otto rex eum omnibus adhibitis uiribus ita persecutus est, ut recepta dicta urbe Heresburg, Thanemarus in ejusdem urbis aede necatus sit. Iam quaestio non minoris momenti indaganda est, quaenam urbs intelligenda sit: num Mons Martis siue Martisburgum, an notissimum castellum Ehresburg? Audiamus ipsos scriptores coaeuos jam laudatos; Witichindus: i) „Rex autem licet „ inuitus, uidens rem ad tam ingens periculum procedere, ad „ edomandam Thanemari insolentiam, cum multo comitatu „ perrexit ad Heresburg. Ciues autem urbis illius cognoscentes de rege, quia super se cum ualida manu appropinquasset, apertis portis introduxerunt exercitum. Thanema-

A 3

„ rus

Panegy. de gestis Oddonum ap. Reuber. p. 167. uocat Badulini, canendo:

Tandem percerte conflictu progrediente,
 Praedictus Praefes (Euerhardus) male collectas legiones
 Mox ad castellum Badulini capiendum
 Ex improviso mittens, sub nocte nigella
 Duxit captiuum fratrem regis generosum
 Henricum, uinclis palmas fringendo cruentis
 Ejus candidulas ornamentis magis aptas.

Meliori autem jure sequimur doctam Meibomii coniecturam in not. ad Witichind. annal. tom. I. p. 648. quod intelligendum sit Bellick, infra Rudenam ad Ruram Comitatus Marcani in Westphalia fluuium, adeoque majorem in modum errasse Krantzium, Spangenbergium, Peucerum aliosque in locis ibi allegatis. Deinde falsum omnino est, quod Gobelinus Persona in Cosmodromii aerat. VI c. 48. ap. Meibom. tom. I. p. 248. tradit. Verba ejus ista sunt: Henricus dum adhuc erat adolescens, tenuit Eresburg, quam modo appellamus Montem Martis: & tunc quidam Thanemarus eum adiutorio Everhardi Ducis Francorum obsedit eum in eadem urbe, & cepit eam; & Henricum fratrem regis captum posuit Everhardus Dux in custodiam.

h) Witichind. l. c.

i) l. c. p. 645.

„ rus autem fugit in ecclesiam, a Leone Papa beato Petro Apo-
„ stolo dedicatam. Exercitus autem persecutus est eum usque
„ in templum, & maxime satellites Henrici, dolentes ac uin-
„ dicare contententes injuriam Domini sui. Nec ueriti januas
„ ferro incidere, cum armis ingressi sunt sacram aedem. Thanc-
„ marus autem stabat juxta altare, depositis desuper armis cum
„ torque aurea. Cumque ex aduerso telis urgeretur, Thiat-
„ boldus quidam, nothus Cobbonis, cum conuiciis ei uulnus
„ infixit, ilicoque ab eo recepit, quo uita cum terribili infania
„ in breui caruisset. Quidam autem militum Maincia uoca-
„ bulo per fenestram altari contiguam lancea a tergo perfos-
„ sum ibi secus aram exstinxit Thancmarum. „ Dicmartis au-
„ tem dicto loco k) hunc casum his uerbis enarrat: „ hunc nem-
„ pe Tammonem (Thancmarum) rex in Merseburgk (Leib-
„ niz in not. ponit Eresburg) obsedit, filiumque (iterum Leib-
„ niz exprimit: fratremque) ab iniqua praesumptione terrori-
„ bus & blanditiis amouere curauit. Sed exercitus capta ur-
„ be ingressus, iuuenem praefatum usque in ecclesiam S. Petri,
„ ubi prius ab antiquis Irminful colebatur, bello defatigatum
„ depulit. Ad ultimum autem Maginzonis (Meinzonis) ha-
„ sta de fenestra tiro perfossus a tergo, secus aram oppedit
„ (oppetiit.)

Primo statim intuitu apparet, scriptores hosce coae-
uos, alioquin fide dignissimos, discrepare quidem uerbis,
sed non reipsa. Per Merseburgk, Mersberg, non aliud op-
pidum quam Ehresberg intelligendum in Westphalia, ubi
sedes Irmensulae fuit, non Martisburgum in Saxonia supe-
riori ad Salam, id quod eo etiam confirmatur, quod Witi-
chindus expressis uerbis memorat: a Leone Papa ecclesiam
in Mersberg beato Petro Apostolo esse dedicatam. Memi-
nit

k) ap. Leibniz. p. 331.

nit etiam Theodoricus Niemius dedicationis fani Eresburgensis ab hoc Papa factae, & pluribus ea de re agit Baronius tom. IX. annal. ecclesiast. Nullibi uero legitur, Leonem Papam ad Salam Thuringicam penetrasse. His ita expositis ac praemissis iudicare licebit de conjectura audaci ac praepostera, quam facit Vir Cl. Johannes Hübner, J. V. L. 1) in explicando Martisburgo, primaria Capituli urbe, uerbis:

„ Auf der Seite gegen Halle liegt eine Vorstadt, welche
 „ Altenburg genennet wird, da stehet ein Gebäude, welches weyland eine Kirche zu St. Petri gewesen ist: da
 „ kan man noch das Fenster sehen, durch welches A. 937.
 „ der Sächsishe Prinz Tanwerdus von einem Soldaten vor
 „ dem Altar erstochen ward. Sein Vater war Kayser Henricus Auceps, und sein Bruder Otto I., die andern Umstände mus man in der Historie suchen. Ich habe diesen Umstand nur darum bekannt machen wollen, weil so
 „ viel disputirt wird, wo doch dieses Altenburg in der Welt
 „ liegen müsse.

Certe noua, quae adhuc fuit occulta & inuoluta, in re historica ueritas nobis nunc esset aperta & indagata, si quod assertum est, ex genuinis etiam fontibus haustum esset atque probatum, sed scriptores supra laudati, Witichindus nempe & Ditmarus alique tacent de suburbio Altenburgo, de quo nec unquam ulla quaestio instituta est, bene autem de Eresburg & Merseburg, annon unum idemque oppidum sit; ita uero disquisitum fuisse, nos satis probatum dedimus. Celebrissimi etiam nostra aetate Historici, qui hanc rem commemorant, & quos inter optimo jure praedicamus B. G. Struue,

1) In Geograph. plenior. tom. III. p. m. 792. seq. edition. Berolinens. 1745.

QK T n 1666

ue, m) Ioh. Dau. Köhler, n) Joh. Jac. Mascon, o) caedem Thancmari peractam dicunt in oppido Ehresburg, imo P. Joh. Barre, Gallus, qui multum de Germaniae nostrae historia meruit, p) eo, quo hodie dicitur & scribitur, nomine appellat Stadtberg. Nullus uero horum Auctorum caedem, de qua exposuimus, in suburbio Altenburg patratam esse dicit, quod profecto ab iisdem omissum non fuisset, si circa locum tantam obseruarint discrepantiam, quam omnino obseruare debuissent, qui alias certum in historia & exploratum sedulo ueritatem sectari consueuerunt.

Sed monendum nunc est, qua occasione & quem in finem haec praefati simus, nimirum iuuenis, morum praefantia, uarioque doctrinarum genere ornatissimus

JOH. ALBERTVS CHRISTOPHORVS
FISCHER,

Coburgensis.

hodie sacris finitis, peroraturus est de *eloquentia in tacendo*, quod argumentum ipse, ingenio suo dignum, selegit. Is ualedicet uobis, atque in Academia Jenensi studium juris deinceps bono cum Deo continuabit. Valere & commilitonem optimum, ut par est, libenter audite. Coburgi Festo S. Michael. A. S. MDCCL.

- m) In syntagm. hist. German. diff. XII. §. VI. p. m. 321. seq.
- n) In der grundl. Reichshistor. p. m. 72.
- o) In Commentar. de reb. Imp. Romano-German. p. 27.
- p) In Geschichten von Deutschland, tom. II. p. 462.

ULB Halle 3
002 100 762




LD 18

Inches
Centimetres

B.I.G.

Farbkarte #13



XI
II n
1666

A T A
NCMARI,
SIS SAXONIAE,
DESIGNAT,
M V L Q V E
NAE REI LITTE-
E FAVENTES
AD
TIONEM
IENDAM
ER AC OFFICIOSE
INVITAT
RVS BERGER, D.
AC HIST. P. P. O.
OBVRGI,
NA OTTONIANA.

